

RESOLUTIONER

Folketingets ombudsmands skrivelse af 28. juni 1968
(til fru N.N.) *angående en klage over en bestemmelse i en kirkegårdsvedtægt, hvorefter private gartnere og andre erhvervsdrivende ikke må benytte kirkegårdens affaldskasser.*

I skrivelser af 4. og 20. ds. har De klaget over, at Kirkeministeriet ikke har villet foranledige, at visse bestemmelser i Vedtægten for A. Kirkegårde bliver ændret. Af de indsendte bilag og den omhandlede kirkegårdsvedtægt, der er stadfæstet den 23. juni 1937 af Haderslev Stiftsøvrighed, fremgår det, at affald, som måtte fremkomme ved private gartnere og andres arbejde, ikke må henlægges i kirkegårdens affaldskasser, men straks skal fjernes fra kirkegården og ikke må henligge natten over.

I skrivelse af 21. september 1964 rettede De henvendelse til kirkeværgen, idet De bl.a. beklagede Dem over, at De og andre private ikke måtte anvende kirkegårdens affaldskasser. Kirkeværgen videresendte Deres skrivelse til Kirkegårdsbestyrelsen, der i skrivelse af 29. september 1964 meddelte Dem, at de i vedtægten gældende bestemmelser, herunder de af Dem kritiserede bestemmelser, måtte fastholdes.

Den 20. oktober 1964 rettede De henvendelse til Stiftsøvrigheden i Haderslev vedrørende de omhandlede bestemmelser, og i skrivelse af 27. november 1964 svarede Stiftsøvrigheden Dem, at den ville tage bestemmelserne i vedtægten op til forhandling med Kirkegårdsbestyrelsen. Den 2. december 1964 rettede De påny henvendelse til Stiftsøvrigheden, der med skrivelse af 3. marts 1965 sendte Dem en fra Kirkegårdsbestyrelsen indhentet redegørelse og meddelte, at Stiftsøvrigheden herefter betragtede Deres henvendelse for bortfaldet.

Af den nævnte redegørelse fremgik det, at Kirkegårdsbestyrelsen havde haft en forhandling med Dem, og at den herunder havde givet Dem tilsagn om, at de omhandlede bestemmelser i vedtægten ville blive taget op til behandling ved kirkegårdssynet i maj/juni måned 1965 for om muligt at få gennemført en ændring, der stillede kirkegårdens faste personale og andre gartnere lige i hvert fald vedrørende bortkørslen af almindeligt affald.

I skrivelse af 7. december 1965 rettede De atter henvendelse til Kirkegårdsbestyrelsen om affaldsspørgsmålet og i skrivelse af 9. s.m. underrettede bestyrelsen Dem om, at der i begyndelsen af det nye år på Sdr. Kirkegård ville blive indrettet en

speciel aflæsningsplads for affald, herunder gran m.m., til brug for de forskellige gartnere. Den 10. april 1967 klagede De påny til Kirkegårdsbestyrelsen, idet De fandt, at den nyindrettede affaldsplads lå for langt fra Deres gravsted, men i skrivelse af 27. s.m. svarede Kirkegårdsbestyrelsen Dem, at en sådan affaldsplads naturligvis måtte være skæmmende, og at den derfor var anlagt i granplantningen, hvor den ikke ses af de mennesker, der har deres gang på kirkegården. At det havde været nødvendigt at lægge den i den nyere endnu ubenyttede del af kirkegården, hvorved den kom temmelig langt væk fra den afdeling, hvor Deres grav er beliggende, beklagede Kirkegårdsbestyrelsen, men henviste til, at gartnerne enten måtte benytte den nye affaldsplads eller selv sørge for affaldets fjernelse i overensstemmelse med vedtægtens bestemmelser.

De har derefter rettet henvendelse til Kirkeministeriet, der i skrivelse af 9. november 1967 meddelte Dem, at ministeriet ikke kunne kritisere, at det ifølge Kirkegårdsvedtægten ikke er tilladt gartnere og andre erhvervsdrivende at henlægge affald i de på kirkegården værende affaldskasser, ligesom ministeriet heller ikke fandt at kunne kritisere Kirkegårdsbestyrelsens beslutning om placeringen af den særlige affaldsplads, som gartnere m.fl. er henvist til at benytte. Hertil har den daværende kirkeminister henholdt sig i skrivelse af 7. december 1967, og den nuværende kirkeminister har i skrivelse af 7. maj 1968 ligeledes henholdt sig til ministeriets afgørelse af 9. november 1967.

I den anledning skal jeg meddele, at jeg ikke finder at kunne kritisere, at Kirkeministeriet ikke har fundet grundlag for at tage initiativ til en ændring af de af Dem kritiserede forhold.

Kirkeministeriets skrivelse af 19. juli 1968

(til stiftsøvrigheden over Fyens stift) om, *at en kirkegårdsbestyrelse, når der foreligger godkendte takstbestemmelser, ikke kan vægre sig ved at overtage vedligeholdelsen af enkelte gravsteder.*

I et med stiftsøvrighedens erklæring af 15. maj 1968 hertil tilbagefulgt andragende har A. menighedsråd forespurgt, om rådet som kirkegårdsbestyrelse kan vægre sig ved at lade kirkegården påtage sig vedligeholdelsen af et gravsted efter årlig regning.

Det fremgår af sagen, at A. kirkegårde i vid udstrækning påtager sig en sådan vedligeholdelsespligt i henhold til de af stiftsøvrigheden godkendte takstbestemmelser, der bl.a. omfatter takster for kirkegårdens overtagelse af vedligeholdelsen af gravsteder mod årlig betaling, men at menighedsrådet i et tilfælde, hvor en gravstedsejer til stadighed har udøvet kritik af det af kirkegårdsgraveren udførte arbejde, har henvist den pågældende til at lade sit gravsted vedligeholde af andre end kirkegården.

I anledning heraf skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at en kirkegårdsbestyrelse, når der foreligger godkendte takstbestemmelser, ikke kan vægre sig ved at overtage vedligeholdelsen af enkelte gravsteder, og at det i denne forbindelse er uden betydning, at vedkommende gravstedsejer ikke er tilfreds med den måde, hvorpå vedligeholdelsen udføres, når han dog ønsker, at kirkegården fortsat skal vedligeholde gravstedet mod den takstmæssige betaling herfor.

Kirkeministeriets skrivelse af 22. juli 1968

(til stiftsøvrigheden over Ribe stift) om, *at det ikke kunne godkendes, at gravstedsvedligeholdelseskapitaler ikke indbetales til stiftsmidlerne, men i stedet indsættes i en lokal sparekasse.*

I et med stiftsøvrighedens erklæring af 1. april 1968 hertil indsendt andragende har menighedsrådet for A. kirke-distrikt anholdt om ministeriets godkendelse af, at menighedsrådet ikke indbetaler kirkens gravstedsvedligeholdelseskapitaler blandt stiftsmidlerne, men i stedet indsætter kapitalerne i en lokal sparekasse til højeste forrentning.

I anledning heraf skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at ministeriet af principielle grunde og af hensyn til konsekvenserne ikke finder at kunne bifalde det ansøgte.

Efter den anledning, menighedsrådets andragende dertil giver, skal man bede menighedsrådets opmærksomhed henledt på, at gravstedsvedligeholdelseskapitaler, der er oplagt blandt stiftsmidlerne, efter vedligeholdelsesperiodens udløb med ministeriets tilladelse vil kunne udbetales til anvendelse til kirkegårdens udvidelse eller til arbejder ved kirkegården, eventuelt kirken.

Endvidere finder ministeriet anledning til at påpege, at det under hensyn til den herskende knaphed på udlånsmidler blandt stiftsmidlerne er af betydning, at de kirkerne tilhørende kapitaler af den heromhandlede art oplægges blandt stiftsmidlerne, og at der ikke vil kunne forventes bevilget lån af stiftsmidlerne til kirker, hvis kapitaler er anbragt på anden måde.

Kirkeministeriets skrivelse af 1. august 1968

(til stiftsøvrigheden over Århus stift) om, at det ikke påhviler provsterne at føre tilsyn med frihedskæmpers grave, der er beliggende på kirkegårde, som ikke er undergivet syn i henhold til vedligeholdelseslovens § 32.

I cirkulære af 18. juni 1968 om fredning m.v. af frihedskæmpers grave *) har ministeriet anmodet stiftsøvrighederne om at henlede provsternes opmærksomhed på, at det ved syn over kirkegårde bør påses, at de omhandlede gravsteder opretholdes og vedligeholdes tilbørligt.

Under henvisning hertil har provst N.N. i et med stiftsøvrighedens erklæring af 15. juli 1968 hertil indsendt andragende forespurgt, om han kan og bør afholde syn over 9 frihedskæmpergrave, som er beliggende på den kommunalt administrerede Nordre kirkegård i A., over hvilken kirkegård der ikke afholdes syn i henhold til bestemmelsen i §32 i lov om vedligeholdelse af kirker og kirkegårde m.v.

I denne anledning skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at det ikke påhviler provsterne at føre tilsyn med frihedskæmpers grave, der er beliggende på kirkegårde, som ikke er undergivet syn i henhold til den fornævnte lovbestemmelse.

*) se Vore Kirkegården 1974 side 45.

Kirkeministeriets skrivelse af 1. august 1968

(til stiftsøvrigheden over Ribe stift) om, at der ikke i lovgivningen indeholdes bestemmelser vedr. afholdelse af syn over kirkefunktionærboliger, kirkegårds- og kordegnekontorer m.v.

I et med stiftsøvrighedens erklæring af 27. maj 1968 hertil indsendt andragende har provst N.N. forespurgt, hvorvidt der i forbindelse med de i loven hjemlede syn over kirker og præstegårde også skal afholdes syn over de kirkerne tilhørende ejendomme, der benyttes som kirkefunktionærboliger, kirkegårde- og kordegnekontorer m.v.

I anledning heraf skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at der ikke i lovgivningen indeholdes bestemmelser om afholdelse af syn over de omhandlede ejendomme, men at spørgsmålet om fastsættelse af nærmere

bestemmelser om afholdelse af syn over kirkefunktionærboliger er berørt i den af kirkeministeriets administrationsudvalg afgivne betænkning II. Spørgsmålet om supplerung af de gældende bestemmelser om afholdelse af syn nu vil blive taget op til overvejelse i ministeriet.

Kirkeministeriets skrivelse af 2. august 1968

(til stiftsøvrigheden over Helsingør stift), hvori det bl.a. er udtalt, at *den omstændighed, at en af de dispositionsberettigede til et gravsted fornyer brugsretten til gravstedet, ikke i sig selv udelukker de øvrige dispositionsberettigede fra deres medbestemmelsesret.*

I et med stiftsøvrighedens erklæring af 30. april 1968 hertil indsendt andragende har A. sogns menighedsråd indberettet, at fru N.N. har fremsat anmodning om overtagelse af brugsretten til et familiegravsted på A. kirkegård, idet hun herved har anført, at hun i 10 år har bekostet gravstedets vedligeholdelse, og at hun ønsker til sin tid at blive jordfæstet i det pågældende gravsted.

Under henvisning hertil samt til, at gravstedet var blevet sløjfet, såfremt fru N.N. ikke havde overtaget dets vedligeholdelse, har menighedsrådet indstillet, at det tidligere udstedte gravfæstebrev, der formentlig beror hos en broder til fru N.N., annulleres, og at der i stedet udstedes et nyt gravfæstebrev lydende på fru N.N. navn.

I denne anledning skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at fru N.N. og hendes søskende, forudsat at de er de nærmeste nulevende pårørende til de i gravstedet begravede personer, i forening har dispositionsret til gravstedet, herunder beføjelse til at træffe bestemmelse om yderligere bisættelser i dette. I mangel af enighed imellem de pågældende vil spørgsmål om udøvelse af denne beføjelse kunne indbringes for domstolene.

Det tilføjes, at den omstændighed, at en af de dispositionsberettigede fornyer brugsretten til gravstedet, ikke i sig selv udelukker de øvrige dispositionsberettigede fra medbestemmelsesret over det pågældende gravsted, idet det hertil måtte kræves, at disse udtrykkeligt giver afkald på deres medbestemmelsesret. Det er i denne forbindelse uden betydning, om der tidligere er udstedt et gravfæstebrev vedrørende gravstedet.

Kirkeministeriets skrivelse af 6. august 1968

(til overtilsynet for A. kirke) ang. *hensættelse af en sarkofag i kirkens kapelsal.*

I skrivelse af 21. juni 1968 meddelte ministeriet, at man ikke fandt at kunne godkende, at en sarkofag indeholdende de jordiske rester af direktør N.N., der afgik ved døden den 21. november 1967, henstilles i A. kirkes store kapelsal.

Det var overfor ministeriet oplyst, at direktør N.N.s fader, direktør M.M.s sarkofag har været anbragt i kapelsalen siden 1936, og at der i henhold til et den 24. juni 1936 udfærdiget gravfæstebrev er reserveret plads ved siden af nævnte sarkofag til direktør N.N.s moder, fru P.P.

Med overtilsynets skrivelse af 11. juli 1968 har ministeriet herefter modtaget et andragende, hvori direktør N.N.s hustru, fru Q.Q., har ansøgt om godkendelse af, at hendes afdøde mands sarkofag hensættes på den plads, som er reserveret til fru P.P., idet fru Q.Q. herved har henvist til en sagen vedlagt erklæring af 15. juni 1968, hvori fru P.P. giver afkald på den hende reserverede plads i kapelsalen på betingelse af, at hendes søns sarkofag henstilles på den pågældende plads.

Således foranlediget skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, at ministeriet intet finder at indvende imod, at direktør N.N.s sarkofag henstilles i

kapelsalen på den for fru P.P. reserverede plads, således at retten til anbringelse af den pågældende sarkofag gælder indtil år 2036.

Kirkeministeriets skrivelse af 23. august 1968

(til fru N.N.) om, at ministeriet ikke kan anse det for utilstedeligt, at det på en gravsten anføres, med hvem afdøde var gift, uanset at afdødes ægtefælle er bisat andetsteds, under forudsætning af, at inskriptionen udformes således, at den ikke er egnet til at fremkalde indtryk af, at begge ægtefæller er begravet i gravstedet.

I et hertil indsendt andragende af 29. marts 1968 har De forespurgt, om det er berettiget, at Deres afdøde mands søn af et tidligere ægteskab har ladet Deres mands navn anbringe som inskription på gravstenen på et gravsted på A. kirkegård, hvori Deres mands tidligere ægtefælle er begravet, uanset at Deres mand ikke er begravet i det pågældende gravsted.

Det fremgår af sagen, at Deres mand, grosserer N.N., den 22. juli 1966 er blevet begravet på B. kirkegård i København, og at De i marts 1968 har konstateret, at Deres mands navn er anbragt på gravstenen på det ovennævnte gravsted på A. kirkegård. Ifølge det for ministeriet oplyste, er der på gravstenen mellem Deres mands navn og hans tidligere ægtefælles navn anbragt et tegn, der sædvanligvis i slægtstavler anvendes som betegnelse for, at de personer, mellem hvis navne tegnet er anbragt, er eller har været gift.

Endelig fremgår det af sagen, at Deres mands søn af første ægteskab, O.O., der sammen med en søster har dispositionsret over gravstedet på A. kirkegård, har vægret sig ved at efterkomme Deres anmodning om ændring af inskriptionen på den på dette gravsted anbragte gravsten.

I anledning heraf skal man meddele, at det efter ministeriets opfattelse i almindelighed ikke kan anses for utilstedeligt, at det på en gravsten anføres, med hvem afdøde var gift, uanset at afdødes ægtefælle er bisat andetsteds, under forudsætning af, at inskriptionen udformes således, at den ikke er egnet til at fremkalde indtryk af, at begge ægtefæller ligger begravet i gravstedet. Det anførte må efter ministeriets mening også gælde i tilfælde, hvor afdødes ægtefælle senere har været i andet ægteskab.

Det tilføjes, at ministeriet, omend det kan anses for nogen tvivl undergivet, om den foran anførte forudsætning er opfyldt i nærværende tilfælde, dog ikke har fundet tilstrækkelig føje til at pålægge kirkegårdsbestyrelsen at foranledige inskriptionen på den omhandlede gravsten ændret, men at spørgsmålet om ændring af inskriptionen, såfremt de til gravstedet dispositionsberettigede fremdeles skulle vægre sig ved at efterkomme Deres anmodning herom, vil kunne indbringes for domstolene.

Kirkeministeriets skrivelse af 17. oktober 1968

(til stiftsøvrigheden over Helsingør stift) om, at *taksterne vedr. fornyelse af gravsteder m.v. i en af et menighedsråd vedtaget kirkegårdsvedtægt først er gældende fra det tidspunkt, da vedtægten approberes af stiftsøvrigheden.*

I et med stiftsøvrighedens erklæring af 3. september 1968 hertil indsendt andragende har overpolitibetjent N.N., X-købing, der er adkomstberettiget til et familiegravsted med 4 gravpladser på A. kirkegård, besværet sig over størrelsen af de beløb, der af menighedsrådet er afkrævet ham for fornyelse af retten til gravstedet og for kastning af grav og ringning i forbindelse med begravelse den 14. maj 1968 i gravstedet af klagerens hustru.

Det fremgår af sagen, at klagerens fader som indensognsboende erhvervede

brugsretten til gravstedet den 1. januar 1937, og at gravfæstebrevet er overgået til klageren, efter at den sidstafdøde af hans forældre afgik ved døden i januar 1956. Fredningstiden for kistebegravelser på kirkegården er 30 år, og i forbindelse med begravelsen i 1956 af klagerens fader blev retten til gravstedet fornyet for tiden indtil udgangen af 1986.

Efter begravelsen af klagerens hustru er der i henhold til taksterne i en af menighedsrådet den 26. februar 1968 vedtaget, men af stiftsøvrigheden først den 20. maj 1968 stadfæstet vedtægt afkrævet klageren et beløb af 720 kr. for fornyelsen af gravstedet for perioden fra 1986 til 1998 og et beløb af 444 kr. 37 øre for gravkastning og ringning, idet beløbene er beregnet efter de for begravelse af udensognsboende medlemmer af folkekirken uden særlig tilknytning til sognet fastsatte takster.

Ved sagens fremsendelse har provstiudvalget bl.a. rejst spørgsmål om, hvorvidt beregning af de omhandlede beløb skal ske i henhold til taksterne i den for kirkegården af stiftsøvrigheden den 14. september 1965 approberede vedtægt eller taksterne i den af menighedsrådet den 26. februar 1968 vedtagne kirkegårdsvedtægt, som først approberedes af stiftsøvrigheden, efter at begravelsen af andragerens hustru fandt sted.

I anledning heraf skal man meddele til efterretning og videre bekendtgørelse, herunder for andrageren, at ministeriet med stiftsøvrigheden er enig i, at beregningen af véderlagene for gravstedets fornyelse og gravens kastning burde være sket i henhold til taksterne i den af stiftsøvrigheden den 14. september 1965 stadfæstede kirkegårdsvedtægt, hvilke takster efter ministeriets opfattelse var gældende, indtil det af menighedsrådet den 26. februar 1968 vedtagne forslag til ny kirkegårdsvedtægt opnåede stiftsøvrigheden approbation den 20. maj 1968.

Såfremt afdøde ikke tidligere havde været fast bosat i A. sogn, er ministeriet ligeledes med stiftsøvrigheden enig i, at betalingen for gravstedets fornyelse vil være at beregne efter den for udensognsboende medlemmer af folkekirken uden tilknytning til sognet eller kirkengården gældende takst, jfr. fornævnte vedtægt af 14. september 1965 §35, stk. 4.

Den andrageren afkrævede betaling vil være at berigtige i overensstemmelse med foranstående.

Det tilføjes, at ministeriet under de foreliggende omstændigheder ville have fundet det rimeligt, at andrageren inden bisættelsen var blevet underrettet om størrelsen af det beløb, som ville blive ham afkrævet.